

مکتب قرآنی رهبر شهید

مدیر مسئول:
سید میثم موسوی مهر
سر دبیر:
سید سجاد طلوع هاشمی
دبیر ضمیمه:
ارژنگ حاتمی
دبیر ویژه نامه:
امید حسینی نژاد
ویراستار:
علیرضا میرنژاد
صفحه آرایی:
ساعده عاشوری

شماره قرآن

رهبر شهید ما شخصیتی تک بعدی در ساحت قرآن نبودند. ایشان به معنای واقعی کلمه، تندیسی از تجمیع فضایل قرآنی بودند. ایشان هم زمان قاری، حافظ، مفسر، مروج و مدافع سرسخت حریم قرآن بودند و در عین حال، آیات الهی را در نهایت صحت، زیبایی و استواری تلاوت می کردند.

اهل فن به خوبی می دانند که گرد آمدن همه این ویژگی ها در یک فرد، امری بسیار نادر و دشوار است. اینکه شخصیتی در جایگاه ایشان، در یک محفل قرآنی حاضر شوند، ساعت های متمادی با تمرکز کامل به استماع تلاوت ها بپردازند و سپس با تسلطی حیرت انگیز، هم از منظر محتوایی و راهبردی اظهار نظر کنند و هم با دقت یک استاد مسلم، اشکالات فنی قاریان را در حوزه های تخصصی نظیر «تجوید، وقف و ابتدا، صوت، لحن و نغمات» گوشزد کنند، نشان از یک عقبه بی نظیر و ارزشمند علمی و عملی دارد. آشنایی، انس، عشق و ارادت عمیق آیت... خامنه ای به ساحت قرآن، پدیده ای متأخر و ناظر بر سال های پس از انقلاب یا دیدارهای رسمی اخیر نیست. ریشه های این شجره طیبه به بیش از نیم قرن پیش بازمی گشت.

متأسفانه در روزگار کنونی، گاهی شاهد آن هستیم که به امر خطیر تلاوت قرآن با نگاهی تقلیل گرایانه و صرفاً به عنوان یک «کار نمادین و تشریفاتی» نگریسته می شود. به عنوان مثال، در آغاز همایش ها و جلسات گوناگون، فقط پنج دقیقه ابتدایی را به یک قاری اختصاص می دهند تا صرفاً برنامه ای افتتاح شده باشد. اما سیره عملی حضرت آقا از پنجاه سال پیش، نقطه مقابل این نگاه تقلیل گرایانه بوده است.

در آن دوران خفقان، زمانی که ایشان در کانون مبارزات، یعنی مسجد کرامت مشهد حضور می یافتند، الگویی کاملاً متفاوت و انسان ساز را پیاده می کردند. ایشان با تمام قامت و در نهایت خضوع، به احترام ساحت قرآن در کنار منبر می ایستادند. برنامه این گونه بود که ابتدا خود ایشان حدود ده دوازده دقیقه به تشریح و تفسیر «مفاهیم کاربردی و راهبردی» آیات منتخب می پرداختند و ذهن مستمعین را برای دریافت پیام وحی آماده می کردند. پس از این بستر سازی معرفتی، از یکی از قاریان متبحر و طراز اول مشهد، همچون آقا سید مرتضی سادات فاطمی، دعوت می کردند تا بر فراز منبر قرار گیرد و نیم ساعت به تلاوت آیاتی بپردازد که مفاهیم آن پیش تر تشریح شده بود. این الگوی فاخر، دقیقاً در نقطه مقابل رویه های سطحی امروز قرار دارد و نشان دهنده تفاوت بنیادین نگاه ها به جایگاه قرآن در جامعه است.

سابقه و افتخار حضور من در بخش همافران نیروی هوایی به سال ۱۳۵۰ خورشیدی بازمی گردد. در همان سال های پیش از پیروزی انقلاب، حضرت آقا با همافران و آن دسته از بدنه نیروهای مسلح که دارای روحیه و تفکرات انقلابی بودند، ارتباطات تشکیلاتی، مستمر و بسیار منسجمی برقرار کرده بودند.

پس از استقرار نظام مقدس جمهوری اسلامی، خداوند متعال توفیق عظیمی را رفیق راه این جانب کرد. در سال ۱۳۵۸، مأموریت یافتم تا به عنوان اولین نماینده قرآنی جمهوری اسلامی ایران، عازم مسابقات بین المللی قرائت قرآن در کشور مالزی شوم. در آن عرصه جهانی، با عنایت خاصه پروردگار، رتبه نخست مسابقات بین المللی مالزی نصیب ایران اسلامی شد.

بازتاب این پیروزی در فضای آن روز جهان بسیار درخور توجه بود؛ تا جایی که خبرگزاری فرانسه (AFP) با شگفتی در تیتراخ خبر خود اعلام کرد: «یک نظامی ایرانی در مسابقات

بین المللی قرائت قرآن کشور مالزی، رتبه اول را به دست آورده است.»

هنگامی که این خبر به گوش حضرت آقا رسید، از آنجا که خودشان دارای درک و نگاه عمیق قرآنی بودند، بی نهایت مسرور و خوش حال شدند. پس از بازگشت، توفیق شرفیابی به محضرشان را پیدا کردم. در آن دیدار، ایشان با گرمی و محبت فراوان مرا مورد تفقد قرار دادند. به ایشان عرض کردم: «ما فردا عازم شهر قم هستیم تا با حضرت امام خمینی (ره) دیدار کنیم.» ایشان از شنیدن این خبر بسیار خرسند شدند و در حق ما دعای خیر فرمودند. پس از اتمام دیدار با امام امت، دوباره به محضر آیت... خامنه ای رسیدم و موقوف دیدار را برایشان روایت کردم. ایشان نیز در آن جلسه، توصیه ها، سفارش ها و دستورات راهگشایی فرمودند. حقیقت آن است که من، پیش از آنکه دیدارهای رضائی سال های اخیر مرسوم شود، به برکت همین مکتب قرآنی، در همان سال های ابتدایی انقلاب به شرف این هم نشینی و سعادت نائل شده بودم.

یکی از مطالبات صریح و روشن خداوند متعال در قرآن کریم، دعوت به اندیشیدن است؛ آنجا که می فرماید: «أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ». تدبر در آیات، رمز مصونیت از انحراف است. اگر کسی همچون رهبر شهید دارای اندیشه و جهان بینی قرآنی باشد، هرگز در دام آفات گرفتار نخواهد شد.

امروزه یکی از آفات مهلکی که در مسیر جامعه قرآنی قرار دارد و متأسفانه بسیاری در آن درجا می زنند، آفت «توقف در لفظ قرآن» است. زمانی که تمام هم و غم و غایت آمال یک فرد، فقط در قرائت زیبا، تجوید بی نقص و بازی با الحان خلاصه شود و از تفکر عمیق اسلامی و رهنمودهای قرآن ناطق (یعنی ائمه اطهار علیهم السلام) غافل بماند، بی شک هم خود گرفتار آفت می شود و هم به پیکره جامعه آسیب وارد می کند؛ اتفاقی که در طول تاریخ بارها شاهد آن بوده ایم.

کسانی که به ظاهر الفاظ بسنده می کنند، مصداق بارز کلام حضرت امام صادق (ع) هستند که فرمودند برخی حروف قرآن را حفظ می کنند، اما حدود آن را تضییع می نمایند. این افراد، درحقیقت فاقد تفکر قرآنی اند.

در مکتب آیت... خامنه ای، تلاوت با قرائت متفاوت است. ایشان هم زمان با قرائت، قرآن را تلاوت (به معنای حقیقی پیروی کردن از آن) و هم زمان با تلاوت، در اعماق آیات تدبر و هم زمان با تدبر، آن را در میدان عمل پیاده می کردند. چرا؟ زیرا ایشان معیار اصیل را از اجداد طاهریانشان دریافت کرده بودند.

امام حسن مجتبی (ع) در کلامی گهربار، این ملاک کلی را به همه بشریت عرضه داشته اند: «وَإِنَّ أَحَقَّ النَّاسِ بِالْقُرْآنِ مَنْ عَمِلَ بِهِ وَإِنْ لَمْ يَحْفَظْهُ»؛ «سزاوارترین و نزدیک ترین افراد به قرآن، کسی است که به آن عمل کند، حتی اگر آن را حفظ نکرده باشد.» و در مقابل می فرمایند: «وَأَبْعَدُهُمْ مَنْ لَمْ يَعْمَلْ بِهِ وَإِنْ كَانَ يَقْرَأَهُ»؛ «دورترین افراد از ساحت قرآن، کسی است که به آن عمل نمی کند، حتی اگر قاری آن باشد.»

حضرت آقایین حقیقت عظیم را با همه وجود درک کرده بودند. در مقابل، کسانی که امروز قرائت قرآن را به دستاویزی برای تجارت و کسب منافع دنیوی تبدیل کرده اند، دانسته یا ندانسته در مسیر «دین فروشی» گام برمی دارند و دقیقاً به همین دلیل است که ما همواره مورد نقد و شماتت بدخواهان، دشمنان و حتی دوستان دلسوز قرار می گیریم. آن ها معنای واقعی کلام امام مجتبی (ع) را درک نکرده اند.

فردی که فقط در وادی قرائت و صوت پیش می رود، در نهایت به یک «قاری ممتاز و برجسته بین المللی» تبدیل خواهد شد، اما آیا چنین فردی لزوماً به یک مصلح اجتماعی و اقامه کننده عدل در جامعه نیز بدل می شود؟ قطعاً خیر! چگونه می تواند ارزش های والای قرآنی را در جامعه پیاده کند، درحالی که اصلاً عمق این ارزش ها بی خبر است و در نتیجه، غیرت، شجاعت و همت لازم برای اجرای آن ها را در خود پرورش نداده است؟

برای درک قدرت شگرف تلاوتی که با اخلاص و تدبر همراه باشد، کافی است نگاهی به تاریخ اسلام بیندازیم. داستان جناب فضیل بن عیاض نمونه ای درخشان از این حقیقت است. او که روزگاری سردسته و رئیس راهزنان و سارقان مخوف بود، در همان نیمه شبی تاریک با نیتی سوء، قصد ورود به حریم خانه دیگری را داشت. در همان لحظه حساس، درحالی که یک پای او در این سوی دیوار و پای دیگرش در آن سوی دیوار بود، ناگهان طنین نغمه ای با اخلاص و برخاسته از سوز دل یک قاری شب زنده دار سکوت شب را می شکند و به گوش او می رسد.

آیه قرآن چنان لاجرم بر دل این راهزن می نشیند که فضیل در همان حال تعلیق روی دیوار، منقلب می شود و فریاد برمی آورد: «بلی! وقتش رسیده است؛ وقت توبه و بازگشت همین الان است.»

فقط بخش کوچکی از یک آیه قرآن که با نیت خالص، خشوع و سوز دل قرائت شد، چنان اکسیری در وجود این مرد ریخت که سرپرست دزدان را متحول ساخت و او را به جایی رساند که به «مجاور خانه کعبه» و یکی از راویان بزرگ حدیث و اولیای الهی تبدیل شد. این رویداد تاریخی، گواه روشنی است بر اینکه یک تلاوت خالصانه و خاشعانه متصل به عمل، تا چه حد می تواند در جان آدمیان و سرنوشت جوامع تأثیرگذار باشد.